

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Tjekkiet, Estland, Cypern, Letland, Litauen, Ungarn, Malta, Polen, Slovenien og Slovakiet undertegnede EU's tiltrædelsesakt den 16. april 2003 i Athen og vil efter planen blive medlemmer af EU den 1. maj 2004.

I henhold til EØS-aftalens artikel 128 skal enhver europæisk stat, som bliver medlem af EU, søge om at blive part i EØS-aftalen, som er den aftale, som udstrækker EU's indre marked til også at omfatte Island, Norge og Liechtenstein. Vilkårene for en sådan deltagelse fastlægges ved en særskilt aftale.

EU's nye medlemslande søgte formelt om at blive parter i EØS-aftalen, efter at udvidelsesforhandlingerne med EU blev afsluttet på mødet i Det Europæiske Råd i København den 12. – 13. december 2002. Derefter blev EØS-udvidelsesforhandlingerne indledt den 9. januar 2003 og varede frem til den 3. juli 2003. Aftalen blev undertegnet med datering den 14. oktober 2003. Den skal herefter forelægges alle aftaleparter til ratifikation eller godkendelse. Den skal efter planen træde i kraft samtidigt med EU's udvidelse, d.v.s. den 1. maj 2004.

EØS-aftalen, som er indgået i henhold til EF-traktatens artikel 310, er i EU-retlig forstand en såkaldt blandet aftale. Da aftalens substans henhører under såvel Fællesskabets som de enkelte medlemslandes kompetence, deltog såvel EU's enkelte medlemslande som Kommissionen i forhandlingerne. Kommissionen forhandlede på grundlag af et mandat givet af Rådet. EU's nye medlemslande og EFTA/EØS-landene – d.v.s. Island, Norge og Liechtenstein – deltog som selvstændige forhandlingsparter.

Hovedformålet med forhandlingerne var at gøre de bestemmelser, som gælder for økonomisk virksomhed og samkvem i og mellem EU og EFTA/EØS-landene, gældende i hele det udvidede EØS fra den dag, EU bliver udvidet. Dette indebærer, at EØS-aftalens rettigheder og forpligtelser anvendes i et udvidet EØS med de tilpasninger og overgangsordninger, som er aftalt mellem EU, de nye medlemslande og EFTA/EØS-landene.

Udgangspunktet for forhandlingerne på dette område var de tilpasninger og overgangsordninger, som er nedfældet i EU's tiltrædelsestraktat med de nye medlemslande.

EØS-udvidelsesaftalen består af en hoveddel med præambel og syv artikler, to bilag vedrørende henholdsvis tekniske tilpasninger og overgangsordninger samt en slutakt, som inkluderer et antal erklæringer og bilaterale aftaler vedrørende finansiering, fiskeriprodukter og landbrugsvarer. De bilaterale aftaler indgår som elementer i det samlede forhandlingsresultat. EØS-udvidelsesaftalen gør det muligt for de nye EU-medlemsstater at deltage i EØS-samarbejdet og gennemfører de nødvendige ændringer i EØS-aftalen.

De fire bilaterale aftaler omhandler bestemmelser, som der blev opnået enighed om i EØS-udvidelsesforhandlingerne, men som falder uden for selve EØS-aftalens anvendelsesområde. Alligevel indgår alle resultaterne af forhandlingerne i en samlet pakke. Dette gør sig gældende, hvad enten der er tale om ændringer i selve EØS-aftalen, eller om bilaterale arrangementer, som indeholdt i de fire bilaterale aftaler. Hvert element i pakken indeholder en klausul om, at dets ikrafttræden er betinget af, at de andre elementer træder i kraft samtidigt.

EU's nye medlemsstater bliver med EØS-udvidelsesaftalen parter i EØS-aftalen. Fra EØS-udvidelsens ikrafttræden vil EØS-aftalens bestemmelser være bindende for de nye medlemsstater på samme vilkår som for de nuværende aftaleparter. Der sker ikke nogen udvidelse af EØS-aftalens samarbejdsområder. Som følge af, at EØS-samarbejdet fortsat videreudvikles indenfor rammerne af samarbejdet, så indeholder aftalen en afskæringsdato. Den indebærer, at de nye medlemsstaters forpligtelser omfatter alt EØS-acquis vedtaget af Det Blandede EØS-udvalg før den 1. november 2002. EØS-acquis, som er vedtaget efter denne dato, må for de nye staters vedkommende vedtages som en særlig »tillægspakke« i Det Blandede EØS-udvalg, efter at udvidelsesaftalen er trådt i kraft.

Samlet set indebærer EØS-udvidelsen, at EFTA/EØS-landene – på de områder som er omfattet af